

ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБУВНАТА ИНДУСТРИЯ (резюме)

Докладът представя кратък преглед на добрите практики в обувната индустрия. Практиките, които открихме са оценени според това как те са допринесли за подобрения в пет ключови области:

1. Подобряване на условията на труд във всички части на производството във веригата на доставка (от обработката на сурова кожа до обувната фабрика) включително трудови договори, защита на уязвими работници, работно време и т.н.
2. Безопасни и здравословни условия на труд (OHS) за работниците във всички части на производството във веригата на доставка (от обработката на кожи до фабриките).
3. Свобода на сдружаването – включително колективно трудово договаряне, случаи на добри индустриални взаимоотношения и подкрепа на синдикати и права на работниците.
4. Екологични проблеми, включително използване на токсини, третиране на отпадни води и други отпадъци.
5. Прозрачност и проследимост на веригата за доставка – включително публичен достъп до резултати от одит, доставчици, механизми за подаване на жалби, заплати и т.н.

Докладът има за цел да сподели наученото за добрите практики, полезни казуси и резултати, които могат да послужат като пример за подражание и да сподели с други заинтересовани лица примери на устойчиви алтернативи в обувната индустрия. Той не е предназначен да се използва като ръководство за пазаруване, нито прави опит за класификация на брандовете. Казусите не са примери на съблюдаване на местни, международни или европейски закони и разпоредби, а са примери за значителни стъпки към разработване на иновативни и значими практики, които имат положително въздействие върху работниците и техните семейства.

Казусите, включени в доклада са разделени в четири категории:

БРАНДОВЕ С ЕТИЧНО ПОВЕДЕНИЕ

Докладът представя няколко случая (включващи Ethletic, Veja, Sole Rebels, Nisolo и Po Zu) на брандове, които работят по посока на по-устойчиви вериги за доставка и крайни продукти, чрез фокус върху етично и справедливо производство и/или екологични материали, произведени без опасност от вреда за хората, животните и природата. Търсихме интегриран и цялостен подход с някакво ниво на прозрачност.

Основните открити добри практики са: цялостно управление на веригата за доставка, прозрачност на продуктите, изплащане на премии, разкриване на нивото на заплатите, данни, разделени по пол за състава на работната сила и оценки на въздействието, публикувани онлайн. Повечето от представените случаи използват сертифицирани материали и/или сертифицирани производствени мощности и места. Много се съсредоточават върху намаляване на отпадъците на всяко ниво от производството и върху иновативни материали, които позволяват да се намали въздействието върху околната среда. Важно е, че много се съсредоточават и върху разкриването на информацията относно мястото на производство, работниците и/или доклади от одити.

Всички представени казуси избягват използването на кожа, обработвана с хром и използват растителни агенти за обработката или алтернативни материали за горните части на обувките като органичен памук, Pinatex, JMesh и т.н.. Някои брандове са избрали да доставят всички свои материали и да организират производството си на място. От друга страна има и такива, които доставят мате-

риалите и разпределят работата в различни държави, според това къде могат да намерят сертифицирани или контролирани работни места по отношение на условията на труд и екологичните стандарти.

Независимо от всичко, на много места се установи липса на информация – особено липса на специфични данни за мястото на производство и оценки на риска.

СЪТРУДНИЧЕСТВО С НПО

Тук случаите включват сътрудничество между брандовете или големите търговци на дребно и НПО. Трайно решение на тежките проблеми в обувната индустрия и кожарската индустрия – от условията на труд до увреждане на околната среда могат да бъдат решени от основните заинтересовани лица – включително брандове, доставчици, синдикати (местни, национални и глобални), федерации на работодатели, гражданско общество, и правителства – когато работят заедно. Жизнено важно е брандовете да играят своята роля в инициране на партньорства с корпорациите и синдикатите.

Представените случаи включват сътрудничество и с организацията Homeworkers Worldwide (Надомни работници по света), което третира проблема на надомните работници във веригата за доставки в Индия и се съсредоточава върху условията на труд (включително безопасност на труда), както и трудовите взаимоотношения, представителството и нуждите на работниците, по-скоро, отколкото да разглеждат даден специфичен проблем. Партньорите по проекта се надяват, че след като веднъж са разработи практическа система за осигуряване надомните работници да бъдат третирани като признати работници, системата ще се възприеме много по-широко.

Друг случай разглежда как фондът World Wildlife Fund (WWF) и партньорите му – включително основни брандове – работят за намаляване на замърсяването от цеховете за обработка на кожи по поречието на река Ганг. Това сътрудничество е обърнато главно към проблемите, свързани с водата и околната среда – включително работа за намаляване на въздействието върху местните

общности. Това се прави чрез насърчаване на сътрудничеството по веригата за доставка, инфраструктура за добри практики, иновация (т.е. конвейерна обработка на химикалите) и по-добри екологични практики в цеховете за обработка на сурови кожи (особено на малките, които често се пропускат във веригите за доставка). В този аспект се показва относително цялостен поглед върху свързаните проблеми и необходимост от общи действия и подкрепа за малките цехове за обработка на сурова кожа (капацитет и ресурси).

ИНИЦИАТИВИ НА МНОГО ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЛИЦА (MSIS)

Инициативите MSIs се развиват като отговор или решение на съпротивата на компаниите (и на много правителства) да регулират със закон поведението на компаниите и да създадат обвързващи разпоредби за „корпоративно социална отговорност“. Някои MSIs включват брандове и НПО, други включват правителствени актьори, а трети поставят акцент върху тристранните структури, включващи компании, НПО и представители на синдикати/работници. От тези инициативи, тристранният модел се счита за най-успешен за постигане на ефективна промяна. Има примери за инициативи, като Better Factories Cambodia, която следи и докладва за съответствие на фабриката с международните стандарти за подобряване на различни аспекти на условията на труд, например безопасност на труда, заплати, работно и извънработно време, отпуски, детски труд и свобода на сдружаване и излагане на работниците на въздействието на химикали чрез специализирани тестове. На второ място се предоставят множество програми за обучение и консултации за работниците и мениджърите за изграждане на капацитет и увеличаване на производителността.

Включени са също и задължителни обвързващи споразумения. Например Споразумение относно пожарна безопасност на сградите в Бангладеш (Accord on Fire and Building Safety) в шивашката индустрия се представя като уникално и правно обвързващо споразумение между ключови синдикати в Бангладеш, което осигурява модел за обувната индустрия. Друг пример, Протоколът за свобода

на сдружаването (Freedom of Association Protocol) в Индонезия, подписан чрез внимателно договорени споразумения между заинтересованите лица, включващи международни брандове, управители на фабрики и синдикати, подчертава практическото прилагане на свободата на сдружаване като основен аспект на всяко устойчиво производство в Индонезия.

Друг пример, идващ от Fairwear Foundation посочва тристранното сътрудничество и проверката на подобренията, постигнати от неговите членове. Те публикуват информация за напредъка и работните планове на членовете си и признават взаимната връзка между разумните работни часове, достойната работна заплата, трудовите взаимоотношения, здравословните условия на труд и свободата на сдружаване във фабриката, както и бизнес практиките на брандовете.

ЕТИКЕТИ И СЕРТИФИЦИРАЩИ ОРГАНИ

Съществуват множество етикети и сертифициращи системи, частни и публични, които следят условията в обувната индустрия. Един от представените примери за сертифицираща система - Bluesign, третира здравословните и безопасни условия на труд на работниците в текстилната индустрия, управлението на химически вещества и свързаните с това екологични съображения. Осигурява се система от насоки и процедури за безопасна работа с химикали и стандарти за безопасност на труда (OHS), както и вградени системи за обучение и мониторинг.

Втори пример е индексът Higgs Index, последователност от инструменти за самооценка за брандовете, търговците на дребно и производителите. Въпреки, че това е много полезно, все още има нужда от много работа за проследяване на свързаното с тази оценка въздействие. Друг случай - IVN, покрива както екологичните, ката и социалните и трудови стандарти и тези за здравословни и безопасни условия на труд. IVN са разработили подробни насоки както за 'екологично' така и за 'социално отговорно' производство на текстил и кожа. Печатът за качество включва изисквания за осигуряване съответствие със социалните стандарти.

Сътрудничеството също е важен аспект на устойчивото производство в кожарската индустрия. Работната група по кожарство (Leather Working Group) подчертава своята цел за подобряване на кожарската индустрия чрез поддръждане на екологични приоритети, осигурявайки видимост на добрите практики и предоставяйки насоки за действие. Нейния протокол за одит на цеховете за обработка на сурови кожи определя насоки за проследимост на кожите и кожите, доставени от бразилското поречие на Амазонка получават оценка според това, дали може да се проследи пътя им от доставчиците. Въпреки това, този протокол акцентира върху въздействието на околната среда, но не и върху цялостното подобряване на условията на труд.

Австрийският Ecolabel е екологичен етикет, предоставят на продукти и услуги, които се подлагат на цялостна оценка. Нито един от продуктите, носещ този етикет не е изработен от кожа, третирана с хром, поради риска от алергичен контактен дерматит, причиняван от наличието на хром в кожените продукти и въздействието върху околната среда, свързано с изхвърлянето на такива кожи. Освен съдържащите хром агенти за обработка на кожа този етикет изключва и използването на други минерални агенти за щавене (обработка). Този еко-етикет е първият, който включва правото на труд и условията на труд, както и екологични критерии, при което следва полезен интегриран подход.

ИЗВОДИ

Открихме няколко показателни случая във всички секции. Нова, което обаче е стряскащо е, че липсва цялостен подход, особено сред по-малките брандове. Вторият стряскащ аспект е ниското ниво на прозрачност и документиране на всички случаи – сред малките 'етични' компании и инициативите с многобройни заинтересовани лица. Повечето разчитат на добрата воля на потребителите да вярват на техните твърдения. И докато техните твърдения са шумни, те не оценяват достатъчно необходимостта от прозрачност и проблемите, съществуващи във всяка верига на доставка.

ПРЕПОРЪКИ

Общо проблемите включват необходимост от по-голяма надеждност – за брандовете – големи или малки да имат достоверни изявления в подкрепа на екологичните и етични стандарти; наложително е тези брандове винаги да включват екологични и социални критерии. Консорциумът Смени си обувките смята, че в много малка част от анализиранията случаи са налице цялостни бизнес процеси и практически инициативи, които позволяват идентифицирането на всички потенциални и реални отрицателни ефекти върху правата на човека. Идентифицирането на въздействието върху правата на човека е предпоставка за разрешаване на проблема и възстановяване на щетите. Необходими са промени за осигуряване на смислени due diligence практики от страна на компаниите. Без поведение, което подкрепя промяната на място от производителите – като увеличаване на времето за изпълнение на поръчките, по-справедливо ценообразуване и т.н., подобрието ще е твърде слабо за огромната част от работниците и техните семейства.

Докладът подчертава специфични препоръки по отношение на предоверяването на одитирането, липсата на прозрачност във веригите за доставка, необходимостта от по-широко включване на работниците, гражданското общество и синдикатите в различните инициативи; усетеното прехвърляне на отговорността за социалната отговорност от брандовете към бизнес партньорите като MSI, одитори и доставчици. За да се случи системна промяна основната отговорност и по-специално финансовата тежест трябва да бъдат споделени с купувачите компании. Особено когато става въпрос за решаване на конфликти и възстановяване на отрицателно въздействие върху правата на човека, повечето случаи не могат да покажат доказателства за подход на споделена отговорност. Обсъдени са също и условията на труд, включително необходимостта от по-голям акцент върху уязвимите работници, включително мигранти и надомни работници, засилено внимание върху трудовите взаимоотношения и отрицателното въздействие върху правата на човека, както и подобряването на

заплащането, работното време, охраната на труда и ефективните механизми за подаване на жалби. Докладът подчертава също липсата на внимание към подкрепата на свободата на сдружаване и колективното трудово договаряне. Той акцентира, че вниманието на много инициативи върху опазването на околната среда не трябва да бъде за сметка на подминаването на нуждите на самите работници.

